

[Christmas Møller.]

havde skabt en Forfatning med lige og almindelig Valgret til Folketinget og en ændret Sammensætning af Landstinget, skulde prøves? Nej, saa maa man sige, at saa holdt den ikke, saa gik Naturen over Optugtelsen, baade i 1913 og 1914 i Landstinget. Og jeg hører til dem, der altid har ment, at den store Glorie, som man fra visse Sider, navnlig fra radikal Side, har lagt om de Frikonservatives Politik, overhovedet intet som helst har med Virkeligheden at gøre, for da det kom til Stykket, og det virkelig drejede sig om, at vi skulde forstaa Forfatningen, saaledes som den burde være og burde praktiseres, da, tør jeg sige, stod de Frikonservative samlet i Spidsen for, med alle til Raadighed staaende Midler, at søge at forhindre noget saadant.

Saa fik vi Forfatningen af 1915. Den var utvivlsomt for de nuværende Regeringspartier et Fremskridt. Det var dog klart for enhver, at den Ordning, som dengang, i 1915, blev truffet, var ikke en Ordning, som Regeringspartierne vilde standse ved. Jeg ved jo nok, at det var „Talen, der holdt Borghjerg“ i Juni 1915, saaledes som det er sket ved andre Lejligheder, men enhver kunde sige sig selv, at anderledes kunde det ikke være, medmindre man ogsaa havde forstaaet Grundloven af 1915 i den Aand, i hvilken den efter min Opfattelse med Rette burde forstaaes, nemlig paa den Maade, at ogsaa her maatte det være Folketinget, der var det afgørende Ting, og at en Forfatningsskik maatte indføres, naar der var Strid mellem Folketing og Landsting.

Man forsøgte jo at faa en saadan Forfatningsskik i Danmark. Det, der skete under den langvarige Ministerkrise i Februar-Marts 1919, var et svagt Forsøg paa at skabe en Forfatningsskik under Grundloven af 1915. Da stillede Det konservative Folkepartis Formand, Piper, sammen med Venstre den 28. Februar 1919 i Landstinget et Forslag til Beslutning, hvoraf jeg gerne vil have Lov til at citere et Par Ord:

Landstinget beslutter ligeledes at udtale, at Tinget under de tilstedeværende Forhold vil være beredt til at vedtage Statslaansforslaget, saafremt Ministeriet efter en Appel til Vælgerne gennem en Opløsning af Folketinget paa ny fremsætter Forslaget.“

Jeg siger, dette var Udgangspunktet for at skabe en Forfatningsskik her i Landet. Hvis man havde villet hævde dette og hævde det fra alle afgørende Sider Tiderne igennem, saa kunde man maaske paa den nuværende Grundlovs Grund have opnaaet en betydelig

Fasthed. Vi kan for saa vidt sige, at ved to Valg senere, ved Valgene i 1932 og 1935, om Valutaloven, havde Det konservative Folkeparti for sit Vedkommende opfyldt denne Forfatningsskik og Betingelserne for den og sagt, at man maatte bøje sig for Folketingsvalgernes Afgørelse. Men det er lige saa klart, at Enighed herom har der ikke været, og det maa ogsaa være klart for enhver, at navnlig Partiet Venstre i meget stor Udstrækning har hævdet, at det vilde Partiet i Sandhed ikke have gjort efter Folketingsvalget den 22. Oktober 1935. Nej, det bliver jo aldrig opklaret, hvad Venstre havde villet gøre, hvis Det konservative Folkeparti havde indtaget en lige saa urimelig Stilling som Venstre, men det skal jeg ikke udtale mig nærmere om.

Men Forholdet er altsaa dette, at i hele den Periode, vi har haft Forfatningen af 1866 og Forfatningen af 1915, og hvor Muligheden for at skabe en Forfatningsskik som den af mig her angivne, at Landstinget maatte bøje sig for Folketinget efter et Folketingsvalgs Afgørelse, har mit Parti — det har jeg Ret til at sige over for det høje Ting — altid, naar afgørende Beslutninger skulde træffes dette Spørgsmaal vedrørende — jeg nævner igen Valgene 1932 og 1935 — indtaget det Standpunkt, jeg her har nævnt.

Men denne Forfatningsskik, som gerne skulde være fæstnet, er jo ikke blevet det, og derfor er der ud fra min Opfattelse intet at sige til, at man saa kort efter 1915, og efter at Grundloven er traadt i Kraft i 1918, paa ny rejser Forfatningsspørgsmaalet her i Landet. Der er nogle, der lader, som om det er de Konservative, der har rejst Forfatningsspørgsmaalet og er dem, der er Skyld i det hele. Ja, mig generer det nu ikke, for det er jo et rigtig godt Resultat, man har naaet, hvad jeg senere skal vise det høje Ting. Men Sandheden om det er, at de nuværende Regeringspartier simpelt hen ikke kunde gøre andet, som hele deres Politik havde ligget siden 1920, naar de fik Magten til at rejse Spørgsmaalet om Ændring i Landets Forfatning.

Derfor synes jeg ogsaa, der var en Mangel i det ærede Medlem Hr. Hartvig Frischs historiske Udredning; jeg synes, man maa tage Rigsdagssamlingen 1934—35 med. I den Rigsdagssamling fremlagde Regeringspartierne og fik vedtaget i Folketinget og forkastet i Landstinget et Grundlovsforslag, og dette Grundlovsforslag danner jo ogsaa for en Del Grundlaget for Forhandlingerne i Forfatningskommissionen. Det konservative Folkeparti sagde ved den Lejlighed, da vi behandlede Regeringspartiernes Forslag